

dajnim pomotam, ako so narodi dozdej zastoj pričakovali blagoslova nove dobe: ako se, kamor se pogleda, vidi siromaščina in obupnost, tako je povod vsemu temu, po mojem prepričanju, navidezni konstitucionalizem v nesrečnem zjedinenju svobodnostnih načel z despotizmom ali strahovanjem gospodujoče stranke ustavoverske. Načela te stranke pa so nezjedinljiva s pravičnostjo in z mirom narodov, ki je vendar temeljni pogoj vsakega napredka in blagostanja. Zatorej naj se nikdo ne čudi, da se povsodi v gospodarstvenem in javnem življenju vse podira. Dokaza za to Vam ne ostanem dolžan. Uže celo vrsto let izrekamo v tej slavnej zbornici želje slovenskega plemena, ki nas je sem poslalo, želje gledé odstranjenja krivičnega deželnega volilnega reda in glede praktičnega izvedenja §. 19. narodnih osnovnih pravic v šoli in uradu, a vendar se nam niti najmanj ni dovolilo, niti najmanjšega vspeha nismo dobili. Nasprotno žalijo nekateri sklepi deželnega zbora koristi našega naroda. Spominjam samo na sklep, po katerem se je učenje slovenskega jezika na deželnih realnih učilnicah celo kot učni predmet za dijake slovenske narodnosti proglasilo kot neobligatno; dalje na sklep, ki ste ga pred nekoliko dnevi storili, ki jemlje pravico imenovanja ljudskih učiteljev okrajnim šolskim svetom, in daje v tuje roke, sklep, ki je posebno za drugi narod v deželi žalostnega pomena. Ti čini se Vam morebiti nam nasproti zdé mali in nepomenljivi, toda v načelu in oziroma k celej državi niso mali. Vleče se, kakor rudeča nit preko slovenskih narodov v Avstriji čút, da za njih ni pravice. Da ta občutek ne more pospeševati doseženja državnega cilja in splošnega blagostanja, tega ne bode nihče tajil. Brez vseh ovinkov Vam to pravim: ne svobodnostna načela sedanje dobe, nego pomanjkanje teh načel, nestrpnost in narodna sebičnost one stranke, katerej se je vladno krmilo izročilo, to je glavni vzrok naše socialne in gospodarstvene bede, in ako je katero upanje, ki nas bodri, je to: da sila resnice in pravice mora končno zmagati.“

Shod avstrijskih katoličanov na Dunaju.

Kar bi se bilo že davno imelo zgoditi, to se vrši sedaj v staroslavni prestolici avstrijskega cesarstva na Dunaju ali Beču. Katoličani iz vseh avstrijskih dežel so se zbrali in se pogovarjajo o najvažnejših zadevah. V dvorani krasno pozidane palače, katera se je z doneski izkrenih katoličanov sredi Dunaja blizu čudovito lepe votivne cerkve postavila, se je 30. aprila zvečer sošlo više 3000 ljudi, med njimi 700 mož iz vseh avstrijskih dežel; iz naše škofije so bili navzoči č. g. kanonik Kosar in č. g. Voh iz Konjic.

Grof Pergen je zbrane pozdravil z krščanskim pozdravom: hvaljen bodi Jezus Kristus! Potem je blagi gospod navdušeno nadaljeval: hvala Bogu, težavno delo, katero se je Bogu v čast pričelo, se dnes djanski vrši. Milosti božje pa Vašej požrtvovalnosti, slavna gospoda, je se zahvaliti, da obhajamo dnes sijajn shod katoličanov iz vseh avstrijskih dežel. Kakor zlatej kroni vladarjevej ne sme manjkati noben žlahtni kamen, jednako ni smela nobena dežela našega svitlega cesarja nezastopana ostati na tem shodu. Le ker vidim pred seboj zastopnike vseh avstrijskih dežel, slobodno rečem, da odprem dnes prvi shod vseh avstrijskih katoličanov. Sedaj pa prosim, da si slavna gospoda izmed sebe izvoli predsedništvo! Preden se je to zgodilo, je še grof Pergen dal predčitati čestitajoča pisma, kojih je došlo 43 iz raznih krajev Avstrije in Evrope, potem 26 pismenih pozdravov in 37 telegramov. Z velikim veseljem tukaj omenimo, da je tudi kat. politično društvo v Konjicah in 5 enakih društev iz Koroškega poslalo svoje podrave in telegrame.

Zbrani katoličani so potem izvolili jednoglasno predsedništvo. Grof Egbert Belkredi, brat nekdanjega ministra, je postal predsednik, Julij pl. Riccabona in grof Henrik Brandis jegova namestnika. Grof Belkredi, prevzemaš predsedništvo, je zbrane kaj lepo in primerno nagovoril. Rekel je: pred svem nasvetujem, da sv. očetu Piju IX. telegrafično naznanimo svojo najponižnišo udanost in prosimo za apostolski blagoslov. Nasvet je bil z veliko navdušenostjo sprejet. Predsednik je potem nadaljeval: imeniten dogodek se vrši, obhajamo sedaj prvi shod avstrijskih katoličanov. To je glasno pred Bogom in svetom objavljeno verizpoznanje. Zbrali smo se v neizmerno resnem trenutku, da se pogovarjamo o prašanjih, ki so v najtesniši zvezi z našim katoliškim življenjem. Da pomirimo svoje srce in vest, treba nam je določno izvedeti, kako se imamo kot verni katoličani obnašati nasproti nekaterim važnim prašanjem. Živimo v dobi, v kateri je besnim silam pripuščeno, ljudem zdrave misli pačiti, vse kar je sveto, zasramovati, resnico kaliti, vse podlage, na katerih človeška družba in država slonijo, rušiti in pokončavati. Božja naprava za zveličanje ljudi, učiteljica in odgojiteljica človeškega rodu, sveta katoliška Cerква, se skoro po vseh evropskih državah izpodriva iz javnega življenja. V nekdanje katakombe, v podzemeljske votline jo hočejo nazaj pahnoti, da bi ondi na skrivnem, kakor kaka hudodelnica, obhajala svoje shode; med tem pa se drznejo ponočni ptiči svojo neversko temo svetu hvalisati kot najjasnišo svetlobo. Zopet je nastopil čas, ko stoji neverni cesar Maksim pred velikim Konstantinom in zopet bo le tisti zmagal, kateri se spominja svetega križa in božjih besed: v tem znamenju bodeš zmagal. Mi smo se okoli tega znamenja zbrali, iz vseh dežel našega vladarja smo se sošli, da se pod ovo zastavo, pod ovim

banderom zedinimo in — po dolgi vojski morebiti — gotovo zmagamo. Vse, kar nas loči, jezik, rod, navade, zgodovina in pravica, vse gine pred uzvišeno edinostjo krščanske vere, kojoj vsi jedno spoznavamo in verujemo; vse to gine pred edinostjo sv. Cerkve; tukaj si podajamo vsi bratovski roke. (Dobro, dobro, ploskanje z rokami). Dobro, tedaj se pa zedinimo, zberimo se, kakor se zbiramo po starodavni zvestobi okoli našega svitlega cesarja, tudi okoli naših prečastitih škofov in okoli središča vse jedinstvi, okoli stolice sv. Petra. (Živabno priznanje in živijo-klici.)

Gospodarske stvari.

Kuruza ali turšica dobra rastlina za zeleno krmo.

Močno boli kmeta, če stradajočej živinici nima kaj za krmo položiti. Iz take zadrege mu je včasih zelena kuruza ali turšica najvrliši pomočnik. Živina jo prav rada žre, krave dobro molzejo in kmet lahko poleti mnogo druge krme za dolgo zimo prihrani, če si o pravem času kuruzo naseje za zeleno krmo. Ako jo v 3 obrokih seje, zamore prav lahko cele 3 mesece ž njo shajati. Zastran zemljišča zelena kuruza nikakor ni zbirčna. Kder pšenico in repo sejejo, se ni nič bati, da nebi storila. Tudi ržene lege dajejo večidel dobre pridelke, gotovo pa več, kakor če bi se v njih kaka druga rastlina za zeleno krmo vsejala. Praha je zeleni kuruzi posebno vseča, pa tudi za ozimino, če se je tej pognojilo, prav dobro stori in tudi za njo je njiva za vsak sadež dobra, če že ni preveč izpita. Kar pa zelenej kuruzi najbolj dobro de, to je gnoj in je za vsako pešico gnoja jako hvaležna. Toda katera rastlina bi ne ljubila gnoja? Kakor človek in žival dobro hrano poplačuje z živabnim delom, tako povrača rastlina gnoj z veseljo in močno rastjo. Kuruza vleče največ hrane iz gornje njivine plasti; kajti njene korenine ne vdirajo globoko in iz zraka ne srka toliko hrane v sebe, kakor razne detelje. Ker pa še ne celó v 3 mesecih neznano veliko zelene krme pridelava, zato potrebuje močno pognojitev; hlevni gnoj in gnojnica koristita tukaj prav čudovito. Vse to pa povrne zelena kuruza jako dobro, ker daje živini veliko krme in ima kot nasledek zopet veliko gnoja. Izvrsten gnoj za zeleno kuruzo so tudi iztrebki iz stranišč. Njiva se njej pa naj vselej prav marljivo pripravlja. Za okopavnim sadežem zadostuje tudi bolj plitvo oranje, praha in žitno strnišče pa se sme globljeje izorati; sploh za zeleno kuruzo, mora zemljišče biti čisto, brez plevela. Seje se pa sploh prvič takrat, kedar se ni več bati silnih mrazov ali slane, ki se je pri nas nekaj let že le preveč navadila razsajati do srede tu pa tam celo do konca maja. Navadno začnejo kuruzo za zeleno krmo sejati, kedar gorkomer poprek celi den kaže 8° R. ali 10° C. Za seme se naj izbere mogoče veliko in zdravo zrnje; kajti

tukaj velja: veliki zdravi stariši rodijo velike zdrave otroke. Domače sorte so najboljše; tuje, na primer cinquantino, orjaška turšica, konjski zob itd., so drage, gledé kaljivosti redko kedaj zanesljive in proti mrazu odviše občutljive. Kdor želi svojo živino dobro skozi več mesecev z zeleno kuruzo rediti, ta jo naj seje večkrat, v 3 ali 4 obrokih. Vzemimo, da je gospodar eden oral njive z kuruzo posejal za zeleno krmo! Dajmo na dalje, da je tako pridelal 700 centov zelene krme in če odmerimo 70 funtov enemu živinčetu, potem je dobil skup ravno 1000 deležev ali „porcijonov“ t. j. krme 10 živinčatom za 70 dni. Kdor tedaj hoče opazno postopati in 10 glav skozi 3 mesece dobro prerediti, ta mora za $\frac{1}{2}$ ali vsaj za $\frac{1}{3}$ večji kos posejati. Obroki sejatve se lahko prilično tako nastavijo: če se prvi del poseje 8. maja, potem se lahko drugi del poseje 20. maja, tretji 30. maja in četrti 6.—10. junija. Sejati se zamore še tujan do konca junija; vendar pozne sejatve dajejo čedalje manj pridelkov. (Konec prih.)

Razne kapusovine.

15. Pomorsko zelje se po angleških morskih obalnih dostikrat divje nabaja ter je večletna rastlina, ki se po semenu, pa tudi po koreninskih izrastkih zaploja. Seme se mora poprej iz okroglih luščin izluščiti in potem spomladi na dobro gredo posejati. Brž, ko so sajenice dosti krepke, se posadé po 2 črevlja narazen v močno nekaj prešnato zemljo, ki se mora pa prej globoko prekopati in pognojiti. Pa tudi koreninski izrastki nadomestujejo iz semena izrejene sajenice. V vsakem slučaju, naj so že iz semena ali iz koreninskih izrastkov pogname, se dve leti ne porežejo, dokler ne postanejo dosti močne. Še le v tretjem letu se začnó mladike meseca marca z lonci zavezovati, da obelé in blizo 6 do 8 palcev dolge postanejo. Zdad se porežejo in v kuhinji ali za juho ali pa, kakor špargelj pripravijo. Pri kuhanju se morejo pa stebila olušiti, ker sicer neprijeten, grenek okus dobijo. Mladike se morejo pa 6 tednov porezovati, kakor špargelj, ki pa daje več pridelka. Rastlina je zelo stanovitna in zimo dobro pretrpi. Da se priredi seme, pusté se naktera stebila neporezana, da rastline v cvet gredó. Seme dozori v poznem poletju in nekaj let kaljivo ostane. To nježno sočivje, ki ga na Angleškem tudi kakor špargelj pogosto pridelujejo, po naših krajih še vse premalo poznajo. Zasluži pa vsekako večje razširjatve. Tudi kot živinska klaja še daje pomorsko zelje po močnih in mesnatih listih obilen pridelek. 16. Kineško zelje. (*Brassica chinensis*.) Nova in pruv malo razširjena sorta, ki se hitro razvija in še kot sočivna rastlina dobro služi. Poseje se ne pred mesecem julijem, ker sajenice drugače preveč od zeljnih bolj trpé. Po kresu vzraste ta sorta prav močno, da njeni nježni listki, ki se kakor peresne zelje pripravljajo, noter do jeseni kuhinjo zalagajo. Seje se seme iz proste roke,